„Domnul nostru, Care este și Dăruitorul și darul, îl preface, prin harul Său, pe robul Său cel credincios, care cu îndelungă răbdare și stăruință a trecut marea ispitelor și nu a trădat iubirea dumnezeiască. Și atunci ÎI cunoaște pe Dumnezeu din vedere, după cum este El, și nu ca ceilalți oameni – nu omenește, ci dumnezeiește.“

GHERONDA IOSIF VATOPEDINUL

Această carte transcrie rezumativ predarea prin viu grai a vieții monahale trăite de autor alături de Gheron Iosif Isihastul. Învățătura orală a acestuia a fost esențializată de Gheronda Iosif Vatopedinul în densele capitole care alcătuiesc volumul de față. În acest sens, aici găsim liniile principale ale învățăturii Bătrânului Mănăstirii Vatopedului, testamentul său duhovnicesc, chintesența unei gândiri filocalice contemporane, formate din experiență și adăpate la izvoarele primenitoare ale marilor Părinți duhovnicești din toate vremurile. Toate atributele care pot fi acordate acestei scrieri se sintetizează într-o singură expresie: cuget patristic.

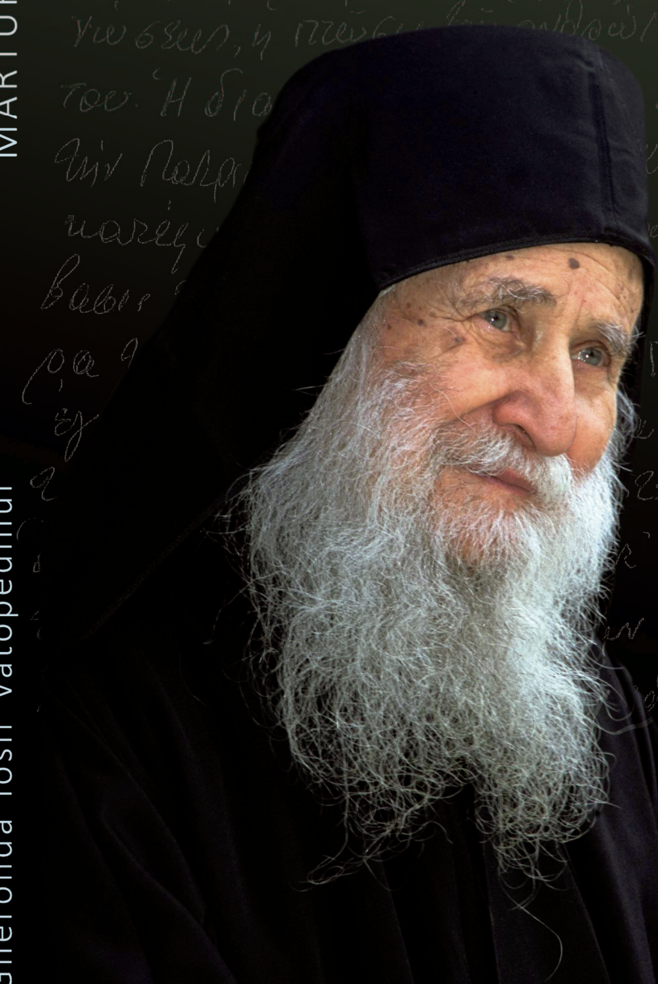

MĂRTURIE ATHONITĂ

Gheronda Iosif Vatopedinul

Gheronda Iosif Vatopedinul

MĂRTURIE ATHONITĂ

„Aceste mărturii, identice cu cele ale Părinților din vechime, de care nu din auzite, ci din vedere și pipăire ne-am încredințat, constituie pentru noi, cei «la care a ajuns sfârșitul veacurilor», semnul cel mai puternic al faptului că și noi avem același scop, pe care trebuie să-l atingem prin harul și iubirea de oameni a Domnului nostru.“

GHERONDA IOSIF VATOPEDINUL

Gheronda Iosif Vatopedinul

MĂRTURIE ATHONITĂ

Traducere din limba greacă de
Ierom. Agapie (Corbu)

Traducere după:
ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΙΩΣΙΦ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΥ
ΑΘΩΝΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Ἔκδοση ΙΕΡΑ ΜΕΓΙΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ,
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, 1993

Concepție grafică: Baroque Books & Arts®
Imagine copertă: Părintele Iosif Vatopedinul (foto)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IOSIF VATOPEDINUL,
Mărturie athonită / Gheron Iosif Vatopedinul ; trad.: ierom. Agapie Corbu. - Ed. a 2-a, rev. - Arad : Editura Sfântul Nectarie, 2016
ISBN 978-606-92843-7-7
I. Agapie Corbu, ieromonah (trad.)
271
281.94

Prolog

Mărunt la statură, dar bine legat, iute în mișcări și spontan la vorbă, nobil în purtări, cinstind pe tot omul și insuflând bucurie, Gheronda Iosif Vatopedinul dădea, prin simpla prezență, simțământul siguranței duhovnicești și al aflării pe adevărata cale a mântuirii. În ciuda celor doi ani de școală primară pe care-i „absolvise", Gheronda Iosif era un om al Cărții și al cărților Sfinților Părinți, un cărturar filocalic înzestrat de Dumnezeu cu toate acele harisme trebuitoare pentru adâncirea și explicarea cuvântului lui Dumnezeu. Harisma teologiei, a teologhisirii duhovnicești, era un vădit dar dumnezeiesc, primit prin ucenicia și ascultarea sa la marele Cuvios al vremurilor noastre, Gheron Iosif Isihastul (†1959), în a cărui mică obște pustnicească intrase. Aici, Gheronda Iosif „a învățat din cele pe care le-a pătimit" legile care guvernează viața duhovnicească, a învățat să le respecte, să le folosească în favoarea lui, așa încât suișul spre Hristos să nu-i fie contenit de uneltirile celui viclean. Înalt Preasfințitul Părinte Athanasie, Mitropolitul de Limassol, primul ucenic al lui Gheronda Iosif, își amintește că, pe când își căuta

în Athos un Stareț în a cărui ascultare să intre, a cerut sfatul Sfântului Paisie Aghioritul, spunându-i că a cunoscut mai mulți Părinți duhovnicești și nu știe pe care să îl aleagă. Sfântul Paisie, în felul său caracteristic și plin de umor, i-a răspuns: „Toți sunt buni și sfinți și practică Rugăciunea lui Iisus, dar Gheronda Iosif este doctor în Rugăciunea lui Iisus."

Cuvintele Sfântului Paisie Aghioritul vizau, desigur, atât măsurile atinse în Rugăciunea lui Iisus de către Gheronda Iosif, cât mai ales capacitatea sa de a-i învăța pe alţii și de a le explica procesele atât de subțiri și de greu de deslușit care însoțesc practicarea în mod programatic a Rugăciunii lui Iisus. Odată cu adunarea unei obști în jurul Bătrânului Iosif, aceste învățături au luat forma unor sinaxe regulate, ținute monahilor, dar și vizitatorilor care îl căutau. După mutarea Bătrânului Iosif și a obștii sale de la Nea Skiti la Sfânta Mănăstire Vatopedi, până atunci idioritmică, obștea a crescut continuu, făcând ca sinaxele să devină un element vital al tinerii obști.

Toate aceste sinaxe erau adevărate „explozii" de har, revărsări de Duh asupra frăției. Pentru a le ține, Gheronda Iosif nu-și petrecea timpul în bibliotecă sau studiind, ci rugându-se în taina chiliei, absorbind har în minte și primind de aici luminare și îndrumare pentru ceea ce avea să spună. De aceea cuvântul său, deși urmărea o temă anume, tâlcuia un text patristic sau înțelesurile unui praznic, era mișcat de insuflările lăuntrice, tainice, ale harului în adâncul minții Bătrânului. Cuvântul, având o astfel de obârșie, pornea încărcat de energie dumnezeiască, iar pentru cei care-l ascultau devenea, la rândul său, ungere pentru luptele ascetice,

înnoire a râvnei, arătare a scopului, primenire a omului lăuntric, dătător de unitate în frăție. Temele abordate aparțineau vastei lumi a vieții duhovnicești, iar tâlcuirile Bătrânului, deși nu urmau o expunere sistematică, deși nu erau construite academic, după un plan și o etapizare riguroasă, atingeau mereu anumite subiecte, cum sunt ascultarea, pocăința, lacrimile, lepădarea de lume, iubirea de osteneală, rugăciunea neîncetată și atâtea altele, pe care le analiza în mod foarte detaliat.

Astfel de sinaxe exprimau predarea prin viu grai a vieții monahale trăite împreună cu Gheron Iosif și asimilate în deceniile care au urmat adormirii acestuia. Învățătura orală a fost însă esențializată, mai apoi, de Gheronda Iosif Vatopedinul în densele capitole care alcătuiesc cartea de față. În acest sens, ea cuprinde liniile principale ale învățăturii Bătrânului, testamentul său duhovnicesc, chintesența unei gândiri filocalice contemporane, formate din experiență și adăpate la izvoarele primenitoare ale marilor Părinți duhovnicești din toate vremurile. Toate atributele care pot fi acordate, fără niciun fel de exagerare, acestei scrieri se sintetizează într-o singură expresie: cuget patristic. Gheronda Iosif l-a primit pe acesta de la Starețul său, Gheron Iosif Isihastul, l-a nuanțat în exprimare prin contactul nemijlocit cu textele filocalice clasice, iar apoi l-a predat ucenicilor săi, întâi de toate prin însăși prezența sa în mijlocul obștii. Această prezență întrupa, în chip văzut, palpabil, tot ceea ce învăța Bătrânul Iosif prin viu grai. Îmboldit lăuntric de dumnezeiescul har, Bătrânul a așternut în scris, în chip sintetic, aceste învățături, în mai multe cărți prin care acest cuget patristic răzbate în timp și spațiu până departe, până la noi. Astfel, și cei

care nu l-au cunoscut sunt prinși în șuvoiul viu al tradiției niptice, isihaste și filocalice, păstrate neîntrerupt în Grădina Maicii Domnului, ca într-un chivot al Bisericii, unde prin pronia lui Dumnezeu se transmite trăirea nealterată a harului Cincizecimii, predată necurmat de la Stareţ la ucenic. Către o astfel de ucenicie practică ţintește și cartea de faţă, ea reprezentând un reper pentru o viaţă lăuntrică neînșelată și un criteriu de apreciere al autenticităţii ei filocalice.

Fie ca rugăciunile lui Gheronda Iosif Vatopedinul să-l însoţească pe fiecare cititor, luminându-i înţelesurile și ajutându-l tainic pe calea aspră, dar luminoasă, care duce de la informaţie la practică, de la *a ști* la *a fi*.

Ieromonah Agapie

1. Despre frica de Dumnezeu

În partea raţională (το λογικόν) a sufletului cu care omul a fost înzestrat de Dumnezeu se găsește facultatea cunoașterii naturale, care deosebește binele de rău. Această capacitate n-a fost pierdută prin cădere, ci prin ea omul poate să discearnă înţelesul și scopul firii sale, la fel ca și al întregii zidiri, și să ajungă la credinţă. Dacă nu i se rătăcește gândirea prin înţelepciunea deșartă a lumii și a oamenilor „rătăciţi în gândurile inimii lor", ci urmează drumul drept al credinţei în Dumnezeu Făcătorul și va pune în practica de zi cu zi a vieţii sale elementele centrale ale credinţei, atunci se va naște în el dumnezeiasca frică.

Această frică este lucrare a harului dumnezeiesc și este oarecum strălucirea sau reflexul credinţei. Nu e vorba de frica psihologică și nici nu are ceva în comun cu lașitatea sau cu prejudecata. Frica dumnezeiască este una în natura ei, dar se prezintă în diferite chipuri, dintre care aici încercăm să-l descriem pe cel mai important. Temelia ei este credinţa în Dumnezeu. Înflăcăraţi de aceasta, descoperim în noi înșine înfricoșătoarea lepădare și apostazie prin care am trădat iubirea Lui părintească. Cine trăiește

Cuprins